
Žemės ūkio mokslams Lietuvos mokslų akademijoje – 75-eri, Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriui – 25-eri

Žemės ūkio srities mokslų veikla Lietuvos mokslų akademijoje (toliau LMA) prasidėjo 1945 m. balandžio 12 d., kai LMA prezidiumas patvirtino Žemės ūkio instituto (toliau ŽŪI) įkūrimą. ŽŪI struktūra buvo patvirtinta 1946 m. spalio 29 d., ją sudarė septyni poskyriai: dirvožemio-agrochemijos, augalininkystės, gyvulininkystės, žemės ūkio mechanizacijos, žemės ūkio ekonomikos ir organizacijos, miškininkystės ir administracijos. Institutas veikė Vilniuje, o jo eksperimentinė bazė nuo 1950 m. įsikūrė Trakų Vokėje. ŽŪI nuo 1948 m. priklausė Gyvulininkystės mokslinio tyrimo stotis su eksperimentine baze Baisogaloje (Radviliškio r.). Be to, nuo 1950 m. šis institutas kuravo agrochemijos stoties Vilniuje ir pelkių bandymų stoties Radviliškyje darbą.

ŽŪI mokslo darbuotojai negalėjo daug ką nuveikti, nes institute buvo labai mažai etatų. Pavyzdžiui, 1945 m. buvo numatyta 12 etatų, pats institutas prilygo nedideliam sektoriui ar laboratorijai.

1950 m. LMA buvo įsteigti Melioracijos ir Miškų ūkio institutai, kurie davė pradžią valstybiniams Lietuvos vandens ūkio ir Lietuvos miškų institutams. 1952 m. LMA ŽŪI buvo reorganizuotas į du atskirus institutus: Žemdirbystės ir dirvožemio institutą bei Gyvulininkystės ir veterinarijos institutą. 1953 m. Žemdirbystės ir dirvožemio institutas iš Vilniaus buvo perkeltas į Trakų Vokę.

Be to, 1952 m. LMA Fizikos ir technikos institute buvo įkurtas Žemės ūkio mechanizacijos ir elektrifikacijos sektorius.

1956 m. įvyko LMA reorganizacija ir žemės ūkio srities mokslo institutai buvo perduoti Žemės ūkio ministerijai (toliau ŽŪM), o Melioracijos institutas – Lietuvos melioracijos valdybai.

Nuo to laiko iki 1991 m. LMA žemės ūkio srities struktūrinio padalinio nebuvo, o šiems mokslams skirtingu laiku atstovavo išrinkti įžymūs mokslininkai: narys korespondentas Viktoras Ruokis (1946), akademikas Jonas Kriščiūnas (1946), nariai korespondentai, išrinkti 1956 m., – Jonas Bulavas, Juozas Tonkūnas, Petras Vasinauskas.

LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus (toliau ŽŪMMS) įkūrimui esminės reikšmės turėjo 1991 m. vasario 20 d. Biologijos, medicinos ir žemės ūkio mokslų skyriuje įsteigta savarankiška Žemės ūkio mokslų sekcija, kurią sudarė keturi anksčiau ir šeši naujai išrinkti LMA nariai. Sekcijos veiklos pradžioje buvo 10 narių: du akademikai (Juozas Lazauskas, Pranas Sadauskas), penki LMA nariai korespondentai (Petras Vasinauskas, Leonas Kadžiulis, Antanas Kairys, Mindaugas Strukčinskas, Česlovas Jukna) ir trys nariai ekspertai (Aloyzas Dirsė, Vytautas Konstantinas Sirvydis, Veronika Vasiliauskienė). Sekcijos pirmininku buvo išrinktas Juozas Lazauskas.

Nors tuo metu veikė žemės ūkio srities institutai (Žemdirbystės, Gyvulininkystės, Miškų, Vandens ūkio, Žemės ūkio inžinerijos, Veterinarijos, Ekonomikos, Sodininkystės ir daržininkystės) nuo 1992 m. priskirti Švietimo ir mokslo ministerijai (toliau ŠMM), taip pat anksčiau jai priklausančios dvi aukštosios mokyklos (Lietuvos žemės ūkio akademija (toliau LŽŪA) ir Lietuvos veterinarijos akademija (toliau LVA)) formaliai nepriklausė LMA, šiose institucijose dirbė aukšto lygio mokslininkai turėjo glaudų ryšį su Žemės ūkio mokslų sekcija ir jos nariais. Rezultatyvus, LMA remiamas žemės ūkio mokslų ir studijų institucijų bei Žemės ūkio mokslų sekcijos bendradarbiavimas, didelis

aukšto lygio žemės ūkio mokslininkų potencialas sudarė prielaidą įkurti savarankišką skyrių.

1995 m. spalio 24 d. įėjo į žemės ūkio ir miškų mokslų istoriją – LMA visuotiniame susirinkime buvo priimtas labai svarbus nutarimas reorganizuoti LMA Biologijos, medicinos ir žemės ūkio mokslų skyrių į du savarankiškus skyrius: Biologijos, medicinos ir geomokslų bei Žemės ūkio ir miškų mokslų. Žemės ūkio mokslams didelį dėmesį skyrė LMA prezidiumas – prezidentas Benediktas Juodka, viceprezidentas Eduardas Vilkas, Vytautas Kontrimavičius, Algirdas Žukauskas, Algirdas Gaižutis, Algirdas Šileika. Be abejo, svarūs nuopelnai steigiant skyrių tenka Biologijos, medicinos ir žemės ūkio mokslų skyriaus pirmininkui Vytautui Kontrimavičiui ir Žemės ūkio sekcijos pirmininkui Juozui Lazauskui.

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius veiklą pradėjo su 10 LMA narių. Laikui bėgant narių skaičius pasiekė 14. Iš jų trys tikrieji nariai (akademikai), penki nariai korespondentai, penki nariai ekspertai ir vienas užsienio narys. Skyriaus pirmininke buvo išrinkta narė korespondentė Veronika Vasiliauskienė (1998 m. išrinkta LMA tikrąja nare), pirmininkės pavaduotojais – Leonardas Kairiūkštis ir Juozas Lazauskas.

ŽŪMMS tęsė Žemės ūkio sekcijos pradėtus darbus. Pirmajame visuotiniame susirinkime (1995 m. lapkričio 16 d.) buvo aptarti organizaciniai klausimai, skyriaus darbo tikslai ir uždaviniai. Buvo įsteigtos keturios mokslų sekcijos: Agromijos (pirmininkė Veronika Vasiliauskienė), Miškininkystės (pirmininkas Leonardas Kairiūkštis), Gyvulininkystės ir veterinarijos (pirmininkas Česlovas Jukna), Žemės ūkio ekonomikos ir inžinerijos (pirmininkas Aloyzas Dirsė) ir septynios komisijos: Dirvotyros, agrochemijos ir žemdirbystės (pirmininkas Alfonsas Švedas); Sodininkystės-daržininkystės ir augalų apsaugos (pirmininkas Mindaugas Strukčinskas); Augalininkystės, selekcijos-sėklininkystės (pirmininkė Veronika Vasiliauskienė), Melioracijos (pirmininkas Aloyzas Dirsė); Žemės ūkio energetikos ir mechanizacijos (pirmininkas Povilas Sirvydas); Agrarinės ekonomikos (pirmininkas Antanas Poviliūnas); Maisto gamybos (pirmininkė Sigita Urbienė).

Po penkerių metų nuo ŽŪMMS veiklos pradžios, skyriuje buvo jau 17 narių: keturi LMA tikrieji nariai, septyni LMA nariai korespondentai, penki LMA nariai ekspertai ir vienas užsienio na-

rys. 1999 m. prie LMA prezidiumo įkurta Vandens problemų taryba (pirmininkas Albinas Kusta), savo veiklą glaudžiai siejo su ŽŪMMS.

ŽŪMMS papildė 1997 m. vasario mėn. įkurta Lietuvos dirvožemininkų draugija (pirmininkas Mečislovas Vaičys), kuri jungė per 100 mokslininkų – dirvotyryninkų ir agrochemikų iš įvairių mokslo ir studijų institucijų. Skyriaus veikloje taip pat dalyvavo LMA asocijuotas Lietuvos miškų institutas (direktorius Remigijus Ozolinčius).

LMA ŽŪMMS veikla buvo sutelkta į žemės ūkio ir miškų mokslo aktualijas ir įtaką sprendžiant šalies mokslo ir ūkio problemas. Tai įvairių žemės ūkio mokslo krypčių ir šakų tyrimų tematikos analizė bei įvertinimas, jos formavimas ateičiai, darbų kompleksiško, integracijos su kitų sričių mokslais didinimas, agrarinio mokslo institucijų bendradarbiavimo skatinimas. Skyriaus veikla buvo susijusi su devyniais šalies žemės ūkio mokslų srities institutais: Lietuvos žemdirbystės, Sodininkystės ir daržininkystės, Maisto, Gyvulininkystės, Veterinarijos, Miškų, Žemės ūkio inžinerijos, Vandens ūkio ir Agrarinės ekonomikos, taip pat Lietuvos žemės ūkio universitetu (toliau LŽŪU) ir IVA. Be to, skyriaus organizuojamuose renginiuose dalyvavo Vilniaus, Kauno technologijos (toliau KTU), Klaipėdos universitetų, Botanikos, Ekologijos, Imunologijos institutų ir kitų institucijų mokslininkai. Skyriaus veiklą rėmė LR ŽŪM.

ŽŪMMS pradėjo bendradarbiauti su Švedijos Karališkąja žemės ūkio ir miškų akademija. 1999 m. šios akademijos kvietimu šeši skyriaus nariai lankėsi Švedijos mokslo centruose. 1997 m. Leonardas Kairiūkštis pirmas iš Lietuvos buvo išrinktas šios akademijos užsienio nariu. Vėliau užsienio nariais tapo Albinas Kusta (1999), Henrikas Žilinskas (2000) ir Zenonas Dabkevičius (2012). Leonardas Kairiūkštis 1997 m. buvo paskirtas Globalinių katastrofų nepertraukiamo monitoringo programos Vystymosi limitų darbo grupės koordinatoriumi. Juozas Lazauskas buvo Rusijos žemės ūkio mokslo akademijos užsienio narys. Dauguma skyriaus narių dirbo įvairiuose bendruose su užsienio mokslo centrais projektuose (Leonardas Kairiūkštis, Vytautas Konstantinas Sirvydis, Stasys Karazija, Česlovas Jukna, Albinas Kusta, Algirdas Sliesaravičius, Vidmantas Stanys).

Pirmąjį veiklos penkmetį skyriaus nariai per metus atlikdavo vidutiniškai apie 70 įvairių ekspertizių, inicijuotų Valstybinio mokslo ir studijų

fondo, Švietimo ir mokslo, Žemės ūkio ir kitų šalies ministerijų. Nuo pat ŽŪMMS veiklos pradžios mokslinės konferencijos, seminarai buvo prioritetingi skyriaus veikla. Skyriaus nariai, dirbdami keturiose sekcijose ir šešiose komisijose, kiekvienais metais vidutiniškai surengdavo 15–20 konferencijų, jose buvo nagrinėjamos problemos, apimančios beveik visas žemės ūkio mokslo kryptis. Dauguma konferencijų buvo tarpdisciplininės, jose gausiai dalyvaudavo užsienio ir Lietuvos mokslo ir studijų institucijų mokslininkai, valstybinių, ūkinių ir kt. organizacijų vadovai. Tradiciniame tapo kiekvienais metais LMA vykstanti žemės ūkio mokslo ir studijų institucijų konferencija. Joje dalyvaudavo vyriausybinių institucijų atstovai, jie aptardavo žemės ūkio mokslų srities metų pasiekimus, analizuodavo problemas, numatydamo perspektyvas ateičiai. Didesnė dalis mokslinių konferencijų pranešimų, kooperuojantis su kitomis mokslo institucijomis ir remiant LR ŽŪM ar Valstybinio mokslo ir studijų fondo, buvo publikuojami atskiruose konferencijų leidiniuose, per metus jų būdavo išleidžiama po 8–10.

1994 m. Žemės ūkio sekcija įsteigė žurnalą „Žemės ūkio mokslai“, kurioje ŽŪMMS (redakcinės kolegijos pirmininkas iki 2006 m. buvo Juozas Lazauskas). Kiekvienais metais išleidžiama keturi leidinio numeriai, bendra apimtis siekia 40 spaudos lankų. Žurnale spausdinami visų žemės ūkio mokslo krypčių moksliniai straipsniai. Žurnalo redakcinės kolegijos pirmininkais buvo Veronika Vasiliauskienė (2007–2012), Albinas Kusta (2013–2017), Kęstutis Romaneckas (nuo 2018), o į redakcinės kolegijos darbą įvairiu metu buvo įsitraukę šie LMA ŽŪMMS nariai: Veronika Vasiliauskienė, Juozas Lazauskas, Albinas Kusta, Juozas Motuzas, Zenonas Dabkevičius, Winfried Drochner, Michael Fullen, Česlovas Jukna, Leonas Kadžiulis, Stasys Karazija, Zdislaw Kawecki, Danutė Lukianienė, Baiba Rivža, Vidmantas Stanys, Volde-mars Strikis, Viktor Traikovskis, Darius Danusevičius, Pavelas Duchovskis ir Žydrė Kadžiulienė.

ŽŪMMS kartu su Lietuvos žemdirbystės institutu ir Vytauto Vazalinsko fondu 1996 m. įsteigė agronomo Vytauto Vazalinsko premiją, kuri iki 2010 m. 10 kartų buvo teikta už dirvotyros, agrochemijos ir žemdirbystės fundamentinius tyrimus, o nuo 2000 m. ja nominuojami mokslininkai kas dveji metai. Premijos laureatai tapo ir ŽŪMMS nariai: Alfonsas Švedas (1996), Algirdas

Juozas Motuzas (1998), Veronika Vasiliauskienė (2004) ir Gediminas Staugaitis (2016).

ŽŪMMS nariai visada buvo aktyvūs sprendžiant šalies valstybinius, mokslo ir žemės ūkio strateginius klausimus, dalyvavo įvairių organizacijų, komisijų veikloje, prisidėjo rengiant strateginius projektus ir įstatymus. 1992 m. Leonas Kadžiulis LR Vyriausybėje buvo ministras be portfolio, atsakingas už mokslą ir studijas; 1991–1994 m. – Lietuvos mokslo tarybos (toliau LMT) narys, 1991–1994 m. – pirmininkas; 1994–1999 m. – Lietuvos mokslo premijų komiteto pirmininko pavaduotojas. Antanas Kairys buvo išrinktas į LR Seimą, vadovavo Etikos ir procedūrų komisijai. Į LMT šešių metų kadencijai buvo išrinktas Juozas Lazauskas, o 1999 m. – Veronika Vasiliauskienė. Vytautas Konstantinas Sirvydis buvo Pasaulio paukštininkystės mokslo asociacijos Lietuvos skyriaus prezidentas, Latvijos žemės ūkio universiteto tarybos narys, Estijos žemės ūkio universiteto Garbės daktaras. Vidmantui Staniumi kartu su bendraautoriais 1997 m. buvo įteikta Lietuvos mokslo premija. Už nuopelnus mokslui ir Lietuvos vardo garsinimą Lietuvos Respublikos Prezidento dekretais apdovanoti LDK Gedimino ordino Karininko kryžiais Česlovas Jukna (1996) ir Leonas Kadžiulis (1998).

Veronika Vasiliauskienė ŽŪMMS pirmininke buvo išrinkta ir antrajai kadencijai (2001–2005). Šiuo laikotarpiu skyrius išsiplėtė iki 21 nario, jį sudarė keturi tikrieji nariai, devyni nariai korespondentai, penki nariai ekspertai ir trys užsienio nariai. Skyrių sudarė penkios sekcijos (Agronomijos mokslų sekcija (trys komisijos): Augalininkystės, žemdirbystės ir augalų apsaugos; Dirvotyros ir agrochemijos; Sodininkystės, daržininkystės ir biotechnologijos; Miškininkystės mokslų sekcija; Zootechnikos ir veterinarinės medicinos mokslų sekcija; Žemės ūkio inžinerijos mokslų sekcija; Agrarinės ekonomikos ir kaimo sociologijos mokslų sekcija), keturios komisijos, viena probleminė taryba ir viena mokslinė draugija. Skyrius jungė ir savarankiškai veikiančias Maisto kokybės ir saugos komisiją bei Lietuvos dirvožemininkų draugiją. Vandens ūkio, hidrotechnikos, melioracijos, vandens telkinių apsaugos nuo teršimo klausimus kuravo Vandens problemų taryba. Skyriaus veikloje dalyvavo LMA asocijuoto Lietuvos miškų instituto mokslininkai.

Skyriaus nariai daug dėmesio skyrė agronomijos, veterinarinės medicinos, zootechnikos mokslų

krypčių mokslinių tyrimų tematikos aktualumui ir kokybės reikalavimams. Skyriaus veikla buvo orientuojama į svarbiausių, su žemės ūkio strategija susijusių, nuostatų įgyvendinimą ir pasirengimą integracijai į Europos Sąjungą. Skyriaus nariai aktyviai dalyvavo kuriant „Ilgalaikę Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtotės iki 2015 m. strategiją“: Veronika Vasiliauskienė buvo grupės „Kaimo, žemės ūkio ir žuvininkystės plėtotės iki 2015 m. strategija“ darbo vadovė, Česlovas Jukna – šios grupės narys. Buvo palaikomi glaudūs ryšiai su kitų sričių mokslininkais, bendradarbiauta su mokslo ir studijų institucijomis, įvairių valstybinių institucijų atstovais. Aktualūs mokslininkų ir žemės ūkio mokslo klausimai buvo aptariami su Žemės ūkio mokslo taryba prie ŽŪM.

ŽŪMMS organizavo daug mokslo konferencijų, seminarų ir diskusijų aktualiais žemės ūkio mokslo klausimais, teikė siūlymus valstybinėms institucijoms. ŽŪMMS nariai aktyviai dalyvavo svarstant su mokslo ir studijų reforma susijusius įvairius klausimus, teikė siūlymus dėl konkurencingo linų ūkio, orientuoto į vidaus ir užsienio rinką bei gaminančio geros kokybės linų pluoštą, kūrimo sąlygų. Zootechnikos ir veterinarinės medicinos sekcijos nariai aktyviai dalyvavo rengiant „Gyvulių veislininkystės programą 2001–2005 m.“ ir „Veislinės gyvulininkystės plėtros priemonės“ (skyrius – „Žemės ūkio ir kaimo plėtros strategijos įgyvendinimo priemonės 2002–2010 m.“).

Miškininkystės sekcijos nariai 2001 m. prisidėjo rengiant XX a. Lietuvos miškų metraštį, Miškų strateginės politikos programos nuostatas ir veiksmų programą. 2004 m. Aplinkos ministerijos (toliau AM) Miškų departamento prašymu atliko „Natura 2000“ paukščių buveinių apsaugos ir tvarkymo nuostatų bei kelių normatyvinių aktų ekspertizę. Žemės ūkio inžinerijos mokslų sekcijos nariai teikė rekomendacijas bei siūlymus LR Seimui, ŽŪM, kitoms valstybinėms institucijoms dėl atsinaujinančių energetikos resursų geresnio naudojimo, biodegalų gamybos plėtotės, žemės ūkio gamybos technologinio modernizavimo ir energijos sąnaudų mažinimo.

Skyriaus nariai aktyviai dalyvavo ekspertinėje veikloje, vertino įvairius mokslo darbus: monografijas, mokslinius straipsnius, ataskaitas, programas, projektus, oponentavo disertacijoms, vertino paraiškas dėl paramos moksliniams ty-

rimams, monografijoms rengti, kompleksiniams moksliniams darbams ir kita. Taip pat aktyviai dalyvavo valstybinių ir nevalstybinių institucijų veiklose. Veronika Vasiliauskienė buvo Lietuvos mokslo premijų komiteto mokslinė sekretorė, komiteto nariai – Zenonas Dabkevičius, Algirdas Raila, Vidmantas Stanys. Be to, Veronika Vasiliauskienė buvo Kaimo plėtros tarybos narė; ŽŪM Kolegijos narė; Žemės ūkio mokslo tarybos prie ŽŪM pirmininkė; LŽŪU ir Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto (toliau LAEI) tarybų narė, LVMSF ekspertė. Leonas Kadžius – LMT ekspertas, Lietuvių katalikų mokslo akademijos, LMS tarybos narys, dalyvavo Žemės ir miškų ūkio visuomeninių ekspertų kolegijos veikloje. Algirdas Sliesaravičius buvo ŽŪM ir AM keturių komisijų – Valstybinės augalų veislių vertinimo komisijos, Genetiškai modifikuotų, tradicinių ir ekologinių pasėlių koegzistencijos taisyklių rengimo darbo grupės, Genetiškai modifikuotų organizmų priežiūros komiteto, Nuolatinės augalų genetinių išteklių komisijos bei mokslinių tyrimų programos tarybos, Pramoninės biotechnologijos plėtros tarpžinybinės darbo grupės prie ŠMM narys, LŽŪU senato pirmininko pavaduotojas, Lietuvos genetikų ir selekcininkų draugijos viceprezidentas. Vidmantas Stanys buvo LVMSF valdybos, Biomedicinos mokslų ekspertų komisijos narys, darbų pagal ūkio subjektų užsakymus ekspertų komisijos narys; Zenonas Dabkevičius – Lietuvos fitopatologų draugijos pirmininko pavaduotojas; Vidmantas Bižokas – Lietuvos veterinarijos gydytojų asociacijos prezidentas, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus patarėjas; Česlovas Jukna – Žemės ūkio rūmų tarybos narys, Lietuvos mėšinių galvijų augintojų ir gerintojų asociacijos tarybos narys ir direktorius, keleto komisijų prie ŽŪM narys; Vytautas Konstantinas Sirvydis – Pasaulinės paukštininkystės mokslo asociacijos Lietuvos skyriaus prezidentas; Henrikas Žilinskas – Baltijos šalių žemės ūkio, miškų ir veterinarijos universitetų tinklo (BOVA) rektorius, Šiaurės–Baltijos šalių žemės ūkio ir veterinarijos asociacijos NOVA-BOVA vykdomojo komiteto narys; Stasys Karazijs – AM Miškininkystės konsultacinės tarybos narys, visuomeninės organizacijos „Consilia Academica“ tarybos narys; Leonardas Kairiūkštis – AM kolegijos narys, Pasaulio mokslininkų

federacijos narys, UNESCO programos „Žmogus ir biosfera“ pirmininkas, visuomeninės organizacijos „Consilia Academica“ tarybos pirmininkas; Remigijus Ozolinčius – Tarptautinės miškų tyrimų organizacijų sąjungos (IUFRO) tarybos narys, MAB „Žmogus ir biosfera“ Lietuvos komiteto pirmininko pavaduotojas, Miškų ūkio kompleksinės tarybos prie AM narys, Lietuvos miškininkų sąjungos prezidiumo narys; Albinas Kusta – Lietuvos universitetų rektorių konferencijos, Baltijos šalių žemės ūkio krypties universitetų asociacijos BOVA, Europos žemės ūkio ir susijusių mokslų konsorciumo (ICA) narys.

Dauguma skyriaus narių buvo mokslo ir studijų institucijų tarybų, senatų pirmininkai ar nariai, sąjungų, fondų, draugijų vadovai, aktyviai prisidėjo rengiant projektus, programas ar kitus šaliai svarbius dokumentus.

2005 m. Veronika Vasiliauskienė buvo išrinkta LMA viceprezidente, ŽŪMMS pirmininku tapo Albinas Kusta. Skyriaus pirmininko pavaduotojais dirbo Veronika Vasiliauskienė ir Leonardas Kairiūkštis. ŽŪMMS buvo penkios mokslų sekcijos ir keturios komisijos, prie skyriaus aktyviai veikė Lietuvos dirvožemininkų draugija (pirmininkas Algirdas Juozas Motuzas), Vandens problemų taryba (pirmininkas Albinas Kusta), su LMA intensyviai bendradarbiavo asocijuotas Lietuvos miškų institutas.

2005 m. išplėstiniame posėdyje „Žemės ūkio plėtros tendencijos ir strateginiai prioritetai“ buvo aptarta per 15 Lietuvos nepriklausomybės metų parengtos žemės ūkio strategijos, programos, nagrinėtos jų įgyvendinimo problemos. Ypač svarbus posėdžio klausimas – 2007–2013 m. strategija. Kartu su LR Seimo Kaimo reikalų komitetu, ŽŪM, LŽŪU, Lietuvos istorijos institutu buvo organizuota konferencija „Žemės reforma Lietuvoje: praeitis, dabartis ir problemos“, skirta Mykolo Krupavičiaus 120-osioms gimimo metinėms. Prie konferencijos organizavimo aktyviai prisidėjo Amerikos lietuviai. 2006 m. Mykolas Krupavičius (po mirties) apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordino Didžiuoju kryžiumi.

LŽŪU pakvietė ŽŪMMS kartu organizuoti konferencijas „Žemdirbio vasara 2005“, „Žmogaus ir gamtos sauga“, o Lietuvos žemdirbystės institutas – „Augalininkystės mokslo naujovės ir technologijų plėtra“. Šios konferencijos tapo tradicinės ir yra organizuojamos iki šiol.

Miškininkystės mokslų sekcija kartu su Žemės ir miškų ūkio visuomeninių ekspertų kolegija, remiamos Seimo Kaimo reikalų komiteto, surengė konferenciją „Mažiau palankių ūkininkauti žemių apželdinimo mišku problemas“. Buvo priimta rezoliucija, kurioje prašyta LR Prezidento, Seimo ir Vyriausybės pripažinti, kad mažiau palankių ūkininkauti žemių apželdinimas mišku yra valstybinės svarbos problema; nutarta reikalauti, kad atitinkamos institucijos imtųsi ryžtingesnių veiksmų, jog žemės ūkyje nenaudojama žemė produkuotų medieną ir kitas krašto ūkiui reikalingas vertybes, didintų krašto ekologinį tvarumą ir teiktų žmogui estetinį pasigėrėjimą. Didelio susidomėjimo sulaukė Zootechnikos ir veterinarinės medicinos sekcijos organizuota mokslinė gamybinė konferencija „Paukščių gripo prevencijos teoriniai ir praktiniai aspektai“, kurioje buvo aptartos tuo metu pasaulyje sparčiai plintančio paukščių gripo keliamos problemos. Maisto produktų kokybės ir saugos komisija aktyviai dirbo rengiant „Valstybinės maisto ir mitybos strategijos ir jos įgyvendinimo iki 2003–2010 m.“ priemonių planą.

2006 m. vyko LMA organizuota visuotinė sesija „Lietuvos kaimo vizija: dabartis ir žvilgsnis į ateitį“. Parengta rezoliucija, kuri buvo pateikta valstybės institucijoms, inicijuotas Mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Nemunas“ steigimas. 2007 m. ŽŪMMS išvažiuojamojoje sesijoje-konferencijoje „Žemės ūkio sektoriaus vandentvarkos dabartis ir perspektyva“ buvo priimta rezoliucija, kurioje prašoma ŽŪM atkreipti dėmesį į rūgščių dirvožemių kalkinimo priemones; daugiau dėmesio skirti dvipusio dirvožemio drėgmės režimo reguliavimo sistemų įrengimui ir eksponavimui; sparčiau spręsti apleistų drenuotų žemių apželdinimo mišku klausimus. Dirvotyros ir agrochemijos komisija kartu su Lietuvos dirvožemininkų draugija surengė mokslinę konferenciją „Naujausia pasaulio dirvožemių tyrimų metodika ir nacionalinė mokslo programa“. Joje buvo pristatyti du naujausi pasaulio dirvožemių klasifikacijos leidiniai. Jais vadovaujantis dirvožemininkai parengė pirmąjį nacionalinės mokslo programos variantą, kuris išplėtotas kaip mokslo programa „Ekosistema“.

Skyriaus nariai atliko daug reikšmingų mokslinių darbų: Leonardas Kairiūkštis buvo produktyvių medynų formavimo teorijos, Stasys

Karazija – Lietuvos miškų tipologijos kūrėja, Remigijus Ozolinčius – miškų būklės vertinimo, Algirdas Sliesaravičius – augalų biotechnologinių tyrimų pradininkai. Sukurtos mokslinės kryptys ir mokyklos: Leonas Kadžiulis – vienas iš žolininkystės mokyklos kūrėjų; Mindaugas Strukčinskas – fitopatologijos; Algirdas Sliesaravičius – genetikos ir biotechnologijos, vėliau aliejinių augalų biotechnologijos; Zenonas Dabkevičius – žemės ūkio augalų ligų plitimo dėsnų ir kontrolės priemonių; Vidmantas Stanys – savitos sodo augalų genetikos ir biotechnologijos; Albinas Kusta tęsė pradėtus nitratų taršos šachtiniuose šuliniuose ir nutekamojo vandens valymo įrenginių efektyvumo žuvų auginimo akvakultūros sistemose darbus; Algirdas Jonas Raila gilinosi į mikotoksinų kaupimosi maiste dėsnų ir prevencinių saugos priemonių sukūrimą; Česlovas Jukna – gyvulių mėsos produkcijos teorinius pagrindus; Vytautas Konstantinas Sirvydis – fermentinių preparatų panaudojimo gyvulių ir paukščių mityboje tyrimus; Henrikas Žilinskas – gyvulių reprodukcinių savybių gerinimą; Vidmantas Bižokas – žemės ūkio gyvulių radiacinių pažeidimų diagnostiką ir terapijos priemones.

Leonardui Kairiūkščiui vadovaujant įvykdyta pirmoji Valstybinė mokslo programa „Regioninio vystymo ekologinis tvarumas“ (ECOSLIT), išleista monografija „Lietuvos ekologinis tvarumas istoriniame kontekste“ (1999) lietuvių ir anglų kalbomis, kuri sulaukė Pasaulio mokslininkų federacijos įvertinimo. Vėliau išleistos kitos reikšmingos monografijos: „Lietuvos dirvožemiai“ (Marija Eidukevičienė, Veronika Vasiliauskienė, 2001), „Lietuvos pajūrio smėlynų sutvirtinimas ir apželdinimas“ (Leonardas Kairiūkštis ir kt., 2001), „Lietuvos miškų metraščių XX amžiuje“ (Leonardas Kairiūkštis ir kt., 2003), „Žemės ūkio augalų biotechnologija“ (Algirdas Sliesaravičius, Vidmantas Stanys, 2005), „Lietuvos miškai“ (Remigijus Ozolinčius, Leonardas Kairiūkštis, Stasys Karazija, 2005), „Biržų krašto miškai ir miškų ūkis“ (Leonardas Kairiūkštis su bendraautoriumi, 2006); „Augalininkystės produktų džiovinimas storame nejudančiame sluoksnyje“ (bendraut. Algirdas Jonas Raila, 2009); „Žemės ūkio augalų selekcijos ir sėklininkystės terminų žodynas“ (Algirdas Sliesaravičius, Juozas Lazauskas, Vidmantas Stanys, 2010), Algirdas Juozas Motuzas

parašė mokslo istorijos knygų apie žymius profesorius – Petrą Vasinauską, Bronių Baginską, Antaną Stancevičių.

Už svarbius mokslinius pasiekimus Lietuvos nacionalines mokslo premijas pelnė Algirdas Sliesaravičius (2001), Leonardas Kairiūkštis ir Remigijus Ozolinčius (2004), Pranas Sadauskas (2005), Zenonas Dabkevičius (2008). Leonardas Kairiūkštis už didelį įnašą į Europos miškininkystę pelnė tarptautinę Vilhelmo Loepoldo Pfeilo premiją (1992).

ŽŪMMS toliau glaudžiai bendradarbiavo su LR Seimo Kaimo reikalų komitetu, ŽŪM, LŽŪU, LVA, žemės ūkio mokslo institutais, Žemės ūkio mokslo taryba prie LR ŽŪM, kitomis institucijomis. Kai kurie skyriaus nariai užėmė svarbias pareigas mokslo, studijų ir kitose institucijose. Zenonas Dabkevičius ėjo Žemdirbystės instituto direktoriaus pareigas (1997–2009), dirbo LAMMC direktoriumi (2010–2018), Remigijus Ozolinčius vadovavo Miškų institutui (1997–2013), Henrikas Žilinskas buvo LVA rektorius (2003–2010), LSMU kancleris (2010–2016), Vidmantas Bižokas – LVA rektorius (1993–2003), Albinas Kusta – Lietuvos žemės ūkio akademijos / universiteto rektorius (1994–2004).

Už nuopelnus mokslui ir Lietuvos vardo garsinimą Lietuvos Respublikos Prezidento dekretais apdovanoti LDK Gedimino ordino Karininko kryžiumi Albinas Kusta (2001), Leonardas Kairiūkštis (2008), ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Karininko kryžiumi – Zenonas Dabkevičius (2004), LDK Gedimino ordino Riterio kryžiumi – Vidmantas Bižokas (2006), ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi – Veronika Vasiliauskienė (2006) ir Vidmantas Stanys (2007).

2009 m. Albinas Kusta buvo išrinktas ŽŪMMS pirmininku antrajai kadencijai. Skyriuje buvo 27 nariai (keturi tikrieji nariai, devyni nariai korespondentai, šeši nariai ekspertai ir aštuoni užsienio nariai). Veikla buvo vykdoma penkiose sekcijose ir vienoje komisijoje, o Agronomijos sekcijoje – dar ir trijose komisijose. Prie skyriaus veikė Lietuvos dirvožemininkų draugija. Skyrius kuravo LMA Vandens problemų tarybos veiklą, bendradarbiavo su LMA asocijuotu Lietuvos miškų institutu.

Skyrius, siekdamas prisidėti prie Lisabonos strategijos įgyvendinimo, telkė maisto, žemės ūkio ir miškų mokslo krypties mokslininkus,

skatino mokslo ir studijų institucijų glaudų bendradarbiavimą su žemės ūkio verslo subjektais, pramonės įmonėmis. Skyriaus nariai organizavo ir aktyviai dalyvavo rengiant ŠMM paskelbtą jungtinę tyrimų programą „Gamtos išteklių ir žemės ūkis“, kurios tikslas – sutelkti žemės ūkio sektoriaus mokslinį potencialą, pagrįsti ES struktūrinių fondų lėšų veiksmingą panaudojimą, sukurti mokslo ir studijų sistemos bendradarbiavimo su verslu savireguliacijos mechanizmus ir susieti slėnių (Nemunas, Jūrinis, taip pat dalies Santakos ir Santaros) projektus su mokslinių tyrimų ir ekonominės veiklos žemės ūkio sektoriuje tobulinimu, prisidėti prie socialinės bei ekonominės kaimo plėtros.

ŽŪMMS palaikė ryšius su LR Seimo Kaimo reikalų komitetu, ŽŪM, bendradarbiavo su Žemės ūkio mokslo taryba prie ŽŪM.

2011 m. buvo patvirtintas LMA Statutas (nauja redakcija), kuriame numatyta nauja LMA narių sudėtis: tikrieji nariai, nariai emeritai ir užsienio nariai. Taip pat 2011 m. buvo pasirašyta LMA ir Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (toliau LAMMC) bendradarbiavimo sutartis. Šioje sutartyje numatyti dvišaliai išsipareigojimai – formuoti LMA mokslų skyrių narių ir mokslinių tyrimų institutuose dirbančių mokslininkų bendras ekspertų grupes sudėtingesnėms ekspertizėms atlikti ir tyrimų projektams planuoti bei įgyvendinti.

ŽŪMMS nariai bendradarbiavo su LAMMC Žemdirbystės, Miškų, Sodininkystės ir daržininkystės institutais, Aleksandro Stulginskio universitetu (toliau ASU), Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (toliau LSMU) Veterinarijos akademija toliau (VA), LSMU VA Gyvulininkystės, KTU Maisto ir Lietuvos agrarinės ekonomikos institutais, kartu organizavo apskritojo stalo diskusijas, sprendė aktualius žemės, miškų ūkio, maisto saugos ir kaimo plėtros klausimus, teikė siūlymus kylančioms problemoms spręsti, dalyvavo bendruose projektuose ir programose. 2011 m. vyko LMA ir LAMMC Miškų instituto mokslinė konferencija „Žemės ir miškų ūkis – biomasės energijai“, kurioje diskutuota apie biomasės energetikos problemas, buvo nutarta inicijuoti programą „Biomės energetika“, parengta rezoliucija. 2012 m. pirmą kartą organizuota jaunųjų mokslininkų konferencija „Jaunieji mokslininkai – žemės ūkio pažangai“, kurios tikslas – telkti jaunuosius mokslininkus, tyrinėjančius agrono-

mijos, miškininkystės, zootechnikos ir veterinarinės medicinos, žemės ūkio inžinerijos, maisto saugos ir kokybės, agrarinės ekonomikos ir kaimo sociologijos raidą bei perspektyvas, skatinti jų bendradarbiavimą. Atskiru leidiniu buvo išleistos konferencijos pranešimų tezės. Ši konferencija tapo tarptautinė, organizuojama kiekvienais metais, 2021 m. jau bus dešimtoji.

Leidžiamos LMA mokslo populiarinimo studijos. Žemės ūkio mokslų pirmoji apžvalga pavadinta „Miškotyra I. Mokslo raida, tyrimų kryptys, rezultatai, lemiantys veiksniai“, antroji – „Miškotyra II. Dabartinės būklės analizė, kritinis vertinimas ir perspektyvos“. Šias dvi apžvalgas 2011 m. rengė mokslininkų miškotyryninkų kolektyvas, vadovaujamas LMA nario Romualdo Ozolinčiaus. Trečioji apžvalga „Fotofiziologinių tyrimų būklė ir jų taikymo perspektyvos augalininkystėje“ pasirodė 2015 m., ją rengė Pavelas Duchovskis su bendraautoriais.

ŽŪMMS iniciatyva išleisti prof. Mečislovo Treinio raštai „Tautos ir jos žemės jungtis“, kurių vienas sudarytojų yra Algirdas Juozas Motuzas, taip pat Maisto saugos ir kokybės komisijos pirmininkės prof. Sigitos Urbienės knyga „Toksiški junginiai, jų susidarymas aplinkoje ir maiste“. LMA narys Romualdas Ozolinčius su bendraautoriumi išleido knygą „Miškuose prie Baltijos. In the Forests Around the Baltic“, kurioje atskleidžiami kiekvienos Baltijos šalies miškų nesikartojantys ir vis naujai atrandami savitumai. LMA narys Algirdas Sliasaravičius su bendraautoriumi išleido knygą „Profesorius Kostas Bėčius apie save ir augalų selekciją Lietuvoje“.

ŽŪMMS akademikai vadovavo atliekant didelę mokslinę ir taikomąją reikšmę turinčius mokslinius tyrimus, dalyvavo tarptautinių ir nacionalinių nevyriausybinų organizacijų veikloje, vykdė ekspertinę veiklą. Už svarius mokslo pasiekimus 2009 m. Lietuvos mokslo premijos laureatais tapo Alfąs Pliūra (LMA tikruoju nariu išrinktas 2016 m.) ir Darius Danusevičius (LMA tikruoju nariu išrinktas 2014 m.), 2010 m. – Vytautas Ruzgas (2016 m. išrinktas LMA tikruoju nariu), 2012 m. – Pranas Viškelis (LMA tikruoju nariu išrinktas 2014 m.).

2013 m. ŽŪMMS pirmininku ketverių metų kadencijai išrinktas Zenonas Dabkevičius. Šiuo laikotarpiu ŽŪMMS nariai aktyviai dalyvavo prioritetinių mokslinių tyrimų, eksperimentinės

plėtos ir inovacijų raidos (sumaniosios specializacijos) kryptį nustatymo procese, inicijavo sumaniosios specializacijos kryptį prioritetus, dalyvavo skatinant ir svarstant nacionalinę mokslo programą „Agro-, miško ir vandens ekosistemų tvarumas“, dalyvavo nacionalinės mokslo programos „Saugus ir sveikas maistas“ projektuose. Skyriaus nariams dalyvaujant buvo tęsiamas integruoto mokslo, studijų ir verslo centro (slėnio) „Nemunas“ programos įgyvendinimas. Atlikdami žemės ūkio, miškų ūkio, veterinarijos ir kitų sričių mokslinius tyrimus, skyriaus nariai išleido ir rengė zootechnikos, veterinarinės medicinos, maisto saugos ir kokybės, aplinkos inžinerijos, miškotyro ir kraštotvarkos mokslo ir studijų institucijų apžvalgas, tarptautinių mokslinių konferencijų medžiagas, kitus leidinius. Rengdami monografiją „Profesorius Jurgis Krikščiūnas: žemės ūkio mokslo ir praktikos darna“ sudarytojai aktyviai bendradarbiavo su LMA užsienio nariu Vinfridu Drochneriu (Vokietija). Leonardas Kairiūkštis su bendraautorais išleido monografiją „Marijonas Daujotas – Lietuvos miškų želdintojas“ (2013); Algirdas Raila – vaistinių augalų auginimo labai reikalingą knygą „Vaistinės augalinės žaliavos auginimo ir džiovavimo technologijos“ (2014); Pranas Viškelis su bendraautorais – knygą „‘Auksio’ veislės desertinių obuolių auginimo technologija“ (2014); Vidmantas Stanys su bendraautore – monografiją „Citrusai“ (2017), kartu su bendraautorais parengė tarptautinės knygos apie endofitines augalų bakterijas dalį; Algirdas Juozas Motuzas kartu su bendraautorais – monografiją „Mečislovas Treinys“ (2017); Alfas Pliūra su bendraautorais – tarptautinės monografijos apie uosių džiovimą skyrių; Vytautas Ruzgas ES Bendrajame žemės ūkio augalų veislių kataloge įregistravo naujas žieminių kviečių veisles.

Skyriaus nariai aktyviai prisidėjo leidžiant ŽŪMMS kuruojamus mokslo žurnalus „Žemės ūkio mokslai“, „Baltic Forestry“. Dalyvavo įvairių Lietuvos ir užsienio tarptautinių žurnalų redakcinių kolegijų darbe, „Visuotinės lietuvių enciklopedijos“ leidybinėje veikloje.

ŽŪMMS nariai, siekdami įgyvendinti LMA misiją ir strateginius tikslus, intensyviai keitimąsi moksliniais rezultatais bei aktyviau skleisti naujausias žinias žemdirbiams ir kitiems agroverslo dalyviams, organizavo arba su kitomis institucijomis surengė daug aktualių konferencijų,

diskusijų ir seminarų. Kai kurie renginiai buvo tarptautiniai. Diskutuota dėl racionalaus gamtos išteklių naudojimo, naujų iššūkių agroverslui ir mokslui, pristatytos naujos žemės ūkio gamybos technologijos, įvertintas jų galimas poveikis aplinkai. Kartu su verslo atstovais aptartos biomasės energetikos Lietuvoje plėtos perspektyvos, dirvožemio derlingumo, tvarumo, stabilaus našumo ir saugaus naudojimo problemos. Diskutuota dėl racionalios miško žemėnaudos, optimalių žemės dirbimo sistemų šiuolaikinėse agroekosistemose ir augalų produktyvumo palaikymo būdų tausojojamoje žemdirbystėje. Nagrinėti aktualūs aplinkos inžinerijos, aplinkos ir sveikatos, darnios regioninės plėtos klausimai. Dėmesys skirtas saugiams maisto produktams, aplinkos taršos įtakai maisto kokybei ir sveikatai. Aptartos ekologinės žemdirbystės problemos, įvertinti mokslininkų darbai siekiant ekologinio ūkininkavimo darnos ir aplinkos tvarumo, sveikos gyvensenos bei maisto produktų kokybės ir saugos. Diskutuota apie aktualiausias agronomijos mokslinius tyrimus, žemės dirbimo, žolininkystės ir augalų apsaugos mokslo tendencijas bei naujoves, selekcinio darbo pasiekimus. Nagrinėtos agroverslui ir agromokslui svarbios problemos – mokslo, studijų ir verslo integracija, spartesnė inovacijų plėtra gamyboje, aptartos naujos Europos Komisijos priemonės Europos inovacijų partnerystei skatinti, pristatytos mokslininkų siūlomos technologinės inovacijos dabartinėmis ūkininkavimo sąlygomis. Diskutuota biodujų gamybos klausimais, gilintasi, kokios teisinės bazės Lietuvoje vis dar trūksta, kad būtų galima tikėtis spartesnės biodujų gamybos sektoriaus plėtos. Aptarti mokslininkų siūlymai papildyti pašarus ir maisto produktus biologiškai veikliais komponentais, gerinančiais naminių gyvūnų produktyvumą ir jų sveikatos būklę, kad turėtų teigiamos įtakos gyvūninės kilmės žaliavos ir maisto produktų kokybei. Diskutuota apie funkcionalųjį, žmogaus sveikatai naudingą maistą, gilintasi į gamybos ir vartojimo aktualijas.

Miškininkystės mokslų sekcija kartu su skyriumi „Mokslininkų rūmai“ organizavo diskusiją „Kuršių nerijos, kaip UNESCO kultūros vertybių paveldo objekto, miškų tvarkymo koncepcija“, kurioje dalyvavo mokslininkai, AM, Generalinės miškų urėdijos, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos, Kuršių nerijos nacionalinio parko ir

kitų suinteresuotų institucijų atstovai. Išklausti pranešimai ir siūlymai dėl Kuršių nerijos miškų tvarkymo principinių nuostatų, pateikti tyrimų rezultatai dėl medžių rūšių santykio, ypač dėl kalnapušių.

Vandens problemų taryba organizavo seminara diskusiją „Žemių sausinimas: problemos ir galimi sprendimo būdai“, kuriame buvo analizuota situacija, susidariusi dėl prastėjančios sausinamų žemių būklės. Parengti siūlymai LR Vyriausybei dėl tikslingumo numatyti ilgalaikę (20 metų) veiksmų programą, kuri užtikrintų realų ir efektyvų drenažo ir kitų melioracijos statinių rekonstravimo mastą, dirvožemių apsaugos ir jų gerinimo priemones, leidžiančias žemdirbiams sudaryti tinkamas ūkininkavimo sąlygas.

Pradėta organizuoti vėliau tradicine tapusią konferenciją ir sodų žydėjimo šventę Sodininkystės ir daržininkystės institute. 2017 m. vyko konferencija „Genomo redagavimo tyrimų naujausios žinios“, kurios svarbiausias tikslas – aptarti genomo redagavimo naujausias technologijas, leidžiančias tiksliai įterpti arba pakeisti DNR seką gyvojo organizmo genome, ir jų perspektyvas biologijoje – nagrinėjant gyvųjų organizmų veikimo principus, medicinoje – siekiant gydyti paveldimas ligas ir biotechnologijoje – kuriant naujas augalų ir gyvūnų veisles.

ŽŪMMS nariai, siekdami palaikyti LMA ir mokslų institucijų ryšius formuojant žemės ūkio ir miškų mokslų institucijų pažangai aktualių mokslinių tyrimų tematiką, keičiantis informacija, patirtimi ir duomenimis, susijusiais su mokslinio darbo rezultatų ir inovacijų pritaikymu, bei siekdami spręsti mokslo politikos ir strategijos klausimus dėl agrarinių ir miškų mokslų plėtros, bendradarbiavo su LAMMC Žemdirbystės, Miškų, Sodininkystės ir daržininkystės institutais, ASU, LSMU VA, LSMU Gyvulininkystės, KTU Maisto, Lietuvos agrarinės ekonomikos institutais, kartu organizavo apskritojo stalo diskusijas, sprendė aktualius žemės, miškų ūkio, maisto saugos ir kaimo plėtros klausimus, teikė siūlymus jų problemoms spręsti, dalyvavo bendruose projektuose ir programose. ŽŪMMS nariai vadovavo didele mokslinę ir taikomąją reikšmę turintiems mokslinio tyrimo darbams ir vykdė svarbius mokslinius projektus. Vidmantas Stanys vykdė nacionalinės mokslo programos „Saugus ir sveikas maistas“ projektus „Antocianinų sintezės kelio genų raiš-

ka sodo augaluose“ ir „Tarprūšiniai sodo augalų hibridai – naujas antocianinų šaltinis“, buvo Pramoninės biotechnologijos plėtros Lietuvoje programos „RNR interferencija pagrįsta laikinos raiškos technologija augalų vėžio prevencijai“ grupės vadovas, ilgalaikės LAMMC mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programos „Sodininkystė ir daržininkystė: agrobiologiniai pagrindai ir technologijos“ vykdytojas ir programos „Žemės ūkio ir miškų augalų genetika ir genotipų kryptingas keitimas“ vadovas, šios programos projektų vykdytojas. Pavelas Duchovskis vadovavo ilgalaikiai LAMMC mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programai „Sodininkystė ir daržininkystė: agrobiologiniai pagrindai ir technologijos“, vadovavo šios programos pirmojo uždavinio „Ištirti sodo ir daržo augalų agrobiologijos ypatumus, morfogenetinius bei fotofiziologinius procesus, turinčius įtakos produktyvumo potencialo bei produkcijos kokybės didinimui“ priemonėms ir projektams. Pranas Viškelis vykdė nacionalinės mokslo programos „Saugus ir sveikas maistas“ projektus: „Auginimo ir laikymo būdų bei technologijų įtaka sodininkystės ir daržininkystės produktų kokybei“ ir „Elektroporacijos tyrimai augalinės žaliavos bioaktyvių komponentų masės pernašos intensyvinimui“. Zenonas Dabkevičius dalyvavo tarptautiniame ERA-NET C-IPM projekte „Koordinuojama integruota žaldarių vadyba“. Vidmantas Bižokas su Rusijos MA Vladikaukazo mokslo centru vykdė tyrimus „Žemės ūkio gyvulių radiacinių pažeidimų diagnostikos ir terapijos priemonės“.

Už svarius mokslinius pasiekimus 2014 m. Pavelui Duchovskiui buvo skirta Lietuvos mokslo premija.

2018 m. Zenonas Dabkevičius buvo išrinktas LMA viceprezidentu ir ŽŪMMS pirmininku antrajai kadencijai. Skyriaus veikla ir toliau buvo sutelkta aktualiausių žemės ūkio ir miškų, maisto, gyvulininkystės ir veterinarijos, aplinkos inžinerijos, augalų ir gyvūnų biologijos bei gretutinių sričių ir kryptų mokslo problemoms spręsti, skatinti mokslo rezultatų sklaidą, eksperimentinę plėtrą ir inovacijas. Daug dėmesio buvo skiriama tarpinstituciniams, tarpdalykiniams ir tarptautiniams ryšiams, agrarinių mokslų prestižui kelti. Rengiamos tarptautinės ir šalies mokslinės konferencijos, diskusijos, seminarai, skatinama jaunųjų mokslininkų veikla.

2018 m. buvo pristatyti ir patvirtinti LMA Jaunosios akademijos narių nuostatai, o 2020 m. į LMA jaunosios akademijos veiklą įsijungė šeši žemės ūkio mokslų srities mokslininkai.

ŽŪMMS toliau bendradarbiavo su ŽŪM ir AM, Žemės ūkio mokslo taryba prie LR ŽŪM, LAMMC Žemdirbystės, Miškų, Sodininkystės ir daržininkystės institutais, ASU, LSMU VA ir Gyvulininkystės institutu, KTU Maisto, Lietuvos agrarinės ekonomikos institutais. Aktyviai bendradarbiauta su verslo atstovais platinant žemės ūkio augalų veisles, kuriant biologiškai vertingus maisto produktus, funkcionaliojo maisto prototipus. Skyriaus nariai, diegdami mokslo naujoves, aktyviai dirbo pagal žemės ūkio mokslų institucijų pasirašytas bendradarbiavimo sutartis su įvairiomis įmonėmis ir bendrovėmis.

Skyriaus nariai kartu su kitomis institucijomis organizavo įvairius mokslo renginius. Su LSMU, Valstybine veterinarijos tarnyba surengė konferenciją „Veterinarijos mokslo 100-mečio kelias: praeitis, dabartis ir ateitis“. Pranešėjai atkreipė dėmesį, kad pasaulyje didėja žemės ūkio gyvūnų produktyvumas, plečiasi Lietuvos gyvūnų laikytojų ir gyvūninės kilmės žaliavos perdirbėjų pagamintos produkcijos realizavimo geografija, griežtėja reikalavimai gyvūnų produkcijos kokybei ir saugai. Lietuvos gyvūnų laikytojai ir gyvūninės kilmės žaliavos perdirbėjai nuolat susiduria su problema – kaip pagaminti didžiausią kokybiškos produkcijos kiekį su mažiausiomis pinigėmis sąnaudomis užtikrinant gyvūnų sveikatingumą ir gerovę, gyvūnų laikymo sąlygas, tinkamai išspręsti gyvūnų mitybos ir produktyvumo klausimus. Minėtoms problemoms spręsti labai svarbu taikyti naujausias mokslo žinias, pasidalyti gerąja gamybine patirtimi gyvūnų sveikatingumo ir gerovės, gyvūnų mitybos ir produktyvumo, taip pat produkcijos kokybės bei saugos temomis. Parengta konferencijos deklaracija, kurią pasirašė LRS, LMA ir LSMU atstovai. ŽŪMMS kartu su Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriumi, Vilniaus universitetu (toliau VU) ir LAMMC organizavo konferenciją-diskusiją „Genomo redagavimas: galimybės ir iššūkiai“. Diskusijos dalyviai pritarė, kad genų redagavimas – tai inovatyvi technologija, praplečianti galimybes kurti geresnės kokybės augalų ir gyvūnų veisles, rūpinantis žmonių ir gyvūnų sveikata. Svarbu išaiškinti visuomenei ir spren-

dimų priėmėjams genų redagavimo technologijų galimybes, atskleisti jų privalumus, todėl priimta konferencijos rezoliucija, kurią pasirašė LMA prezidentas Jūras Banys, VU rektorius Artūras Žukauskas, LAMMC direktorius Gintaras Brazauskas ir Kavli premijos laureatas, šios technologijos vienas kūrėjų Virginijus Šikšnys.

2019 m. LMA vyko konferencija-diskusija „Mokslo centrų ir institutų veiklos iššūkiai bei perspektyvos reformų kontekste“. Jos iniciatoriais tapo trijų mokslo institucijų vadovai, ketinę supažindinti Lietuvos mokslo politikos formuotojus ir mokslo bendruomenę su naujomis Europos mokslo institutų veiklos persitvarkymo tendencijomis. Kartu buvo paskelbta ir apie trijų mūsų šalies mokslo įstaigų – Fizinių ir technologijos mokslų centro, LAMMC ir Lietuvos energetikos instituto – ketinimą jungtis į tinklinį darinį – mokslo ir technologijų organizaciją, analogišką europinėms. Apžvelgę mokslinių tyrimų institutų reformos eigą ir įvertindami pasiektus mokslinių tyrimų rezultatus, didėjančią tyrimų tarptautiškumą ir tarpdalykiškumą, kylančią mokslininkų kompetenciją, mažą inovacijų bei technologijų plėtrą ir mokslinių tyrimų institutams kylančius ekonominius bei organizacinius iššūkius, konferencijos organizatoriai priėmė rezoliuciją.

Kitose konferencijose aptartos maisto mokslo ir technologijų plėtros, mokslo ir verslo bendradarbiavimo problemos, augalų fiziologijos tyrimai, kintančio klimato, inovacijų iššūkiai tvariam ūkininkavimui, trumpųjų maisto tiekimo grandinių kūrimas, bioekonomikos plėtros galimybės ir kiti aktualūs žemės ūkiui bei kaimo plėtrai klausimai, kuriems spręsti reikia mokslininkų pagalbos.

Galima pasidžiaugti, kad 2018 m. Leonardas Kairiūkštis išleido penkiakalbį „Aiškinamąjį miškininkystės terminų žodyną“, kiti skyriaus nariai taip pat išleido monografijų, knygų, elektroninės mokomosios medžiagos. Vytautas Ruzgas kartu su Estijos mokslininkais sukūrė dvi naujas žieminių kviečių veisles ‘Kallas’ ir ‘Nemunas’, kurios pradėtos dauginti ir auginti Baltijos šalyse.

2019 m. Gediminas Staugaitis su kolega išleido mokslinę-metodinę medžiagą „Dirvožemio tyrimai“, kurioje aptartos pagrindinės dirvožemių grupės ir kiti sisteminiai vienetai bei granulimetrinė sudėtis, papildytos arba pakoreguotos

mineralinio azoto, mineralinės sieros, judriųjų cinko bei kobalto ir suminio chromo vertinimo skalės. Vidmantas Stanys sukūrė vyšnios veislę 'Verknė'. Egidijus Šarauskis su kolegomis LR patentų biure užpatentavo išradimą „Pupų atliekų biokuro granulės ir / arba sorbentas, traša“.

2020 m. ŽŪMMS, minėdamas savo veiklos 25-metį, ir toliau vykdė įprastą veiklą. Skyrių sudaro 32 nariai: 14 tikrųjų narių – Vidmantas Bižokas, Zenonas Dabkevičius, Darius Danusevičius, Pavelas Duchovskis, Žydrė Kadžiulienė, Alfas Pliūra, Arvydas Povilaitis, Vytautas Ruzgas, Antanas Sederevičius, Vidmantas Stanys, Gediminas Staugaitis, Egidijus Šarauskis, Henrikas Žilinskas, Pranas Viškelis; 10 narių emeritų – Česlovas Jukna, Leonardas Kairiūkštis, Stasys Karazija, Albinas Kusta, Algirdas Juozas Motuzas, Algirdas Jonas Raila, Pranas Sadauskas, Vytautas Konstantinas Sirvydis, Algirdas Sliesaravičius, Veronika Vasiliauskienė; 8 užsienio nariai: Vinfrydas Drochneris, Maiklas Fulenais, Haincas Jerochas, Zdzislavas Kaveckis, Stenas Nilsonas, Baiba Rivža, Voldemaras Strikis, Rimvydas Vasaitis.

Skyriuje veikia Agronomijos, Miškininkystės, Zootechnikos ir veterinarinės medicinos, Žemės ūkio ir aplinkos inžinerijos mokslų sekcijos, Agrarinės ekonomikos ir sociologijos bei Maisto saugos ir kokybės komisijos, o prie skyriaus – Lietuvos dirvožemininkų draugija. Skyriaus veikla visada buvo sutelkta spręsti aktualiausias žemės ūkio ir miškų, maisto, gyvulininkystės ir veterinarijos, aplinkos inžinerijos, augalų ir gyvūnų biologijos bei gretutinių sričių ir kryptų mokslu problemas, skatinti mokslu rezultatų sklaidą, eksperimentinę plėtrą ir inovacijas. Daug dėmesio skiriama tarpinstituciniams, tarpdalykiniais ir tarptautiniams ryšiams, agrarinių mokslų prestižui kelti.

2020 m. dėl koronaviruso pandemijos sąlygos skyriaus veiklai, kaip ir visai LMA, nebuvo palankios. Vis dėlto pavyko organizuoti šešis ŽŪMMS narių visuotinius susirinkimus, iš kurių trys vyko nuotoliniu ir trys kontaktiniu būdu. Taigi dar sausio 21 d. buvo išsamiai aptarta ir įvertinta 2019 m. skyriaus veikla, numatyti 2020 m. darbai. Birželio 18 d., atlėgus pandemijai, skyriaus narių visuotiname susirinkime, vykusiame LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institute, aptarti sodininkystės ir daržininkystės, maisto kokybės ir saugos mokslu kryptų vykdomi tyrimai, mokslu ir vers-

lo pasiekimai, ateities iššūkiai. Rugsėjo 29 d., dar neprasidėjus antrajai pandemijos bangai, Anykščiuose kartu su rajono veterinarijos gydytojais ir gyvulininkystės specialistais, gyvulininkystės srities ūkininkais aptartos gyvulininkystės plėtos galimybės šalyje, infekcinių gyvūnų ligų plitimo pavojai ir jų kontrolės galimybės, pasidalyta naujausiomis mokslu žiniomis. Įvyko aštuoni biuro ir septyni sekcijų, komisijų ir komitetų posėdžiai, juose spręsti organizaciniai klausimai, sudarytos komisijos, vykdyti LMA vardinių, Jaunųjų mokslininkų ir doktorantų, Aukštųjų mokyklų studentų premijų, LMA Jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursai, rinkti jaunieji akademikai.

Skyriaus nariai kiekvienais metais vertina LMA jaunųjų mokslininkų ir doktorantų bei aukštųjų mokyklų studentų mokslinių darbų, LMA jaunųjų mokslininkų stipendijų konkursams pateiktus darbus. Kas ketverius metus vertina LMA vardinių Jono Kriščiūno (žemės ūkio mokslai) ir Povilo Matulionio (miškotyra) konkursams pateiktus darbus.

2020 m. skyriaus akademikai aktyviai dalyvavo mokslu ir mokslu populiarinimo veikloje: vykdė 78 mokslu projektus, sukūrė keturias naujas augalų veisles, parašė tris knygas ar jų dalis, įregistravo vieną patentą, paskelbė 76 mokslinius straipsnius, iš jų 70 tarptautiniuose leidiniuose, parašė 64 mokslu populiarinimo straipsnius, 25 kartus kalbėjo radijo ir televizijos laidose, atliko 265 ekspertizes, iš kurių 156 – LMA vardu. Skyriaus nariai LMA svetainėje paskelbė 19 straipsnių mokslu ir visuomenei aktualia tematika. Skyriaus nariai pasižymėjo ir tarptautinėje veikloje: bendradarbiavo su užsienio mokslu akademijomis, mokslu ir studijų institucijomis, vykdė tarptautinius projektus, kūrė bendras augalų veisles, dalyvavo tarptautinėse konferencijose, dirbo 11 tarptautinių, 10 užsienio ir penkių recenzuojamų šalies žurnalų redakcinėse kolegijose. Ypač daug tarptautinių įsipareigojimų ir ryšių turėjo akademikai Arvydas Povilaitis ir Pranas Viškelis.

Akademikai buvo aktyvūs profesinėje ir visuomeninėje veikloje: dalyvavo ministerijų ir valstybinių institucijų bei nevyriausybinių organizacijų, LMT ir LMA, profesinių asociacijų ir organizacijų, mokslu ir studijų institucijų sudarytose komisijose, komitetuose, valdybose bei ekspertinėse grupėse, aktyviai vykdė ilgalaikę ir vienkartinę ekspertinę veiklą, rūpinosi mokslu sklaida.

2019 m. Vidmantui Staniui su kolegomis už darbų ciklą „Genetiniai ir biotechnologiniai tyrimai sodo augalų veislėms kurti“ buvo skirta Lietuvos mokslo premija. Vidmantas Stanys Lietuvos mokslo premijos laureatu tapo jau antrą kartą. 2020 m. Henrikas Žilinskas apdovanotas valstybiniu apdovanojimu – ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Karininko kryžiumi. Lietuvos Respublikos Prezidento Gitano Nausėdos padėkomis jubiliejų proga apdovanoti akademikai Albinas Kusta, Antanas Sederevičius, Pranas Viškelis ir Vytautas Ruzgas.

2020 m. ne tik ŽŪMMS minėjo savo veiklos 25-metį, šie metai buvo reikšmingi ir visam žemės ūkio mokslui – Lietuvos bankas, bendradarbiaudamas su LMA, lapkričio 30 d. į apyvartą išleido auksinę kolekcinę monetą, skirtą žemės ūkio mokslams. Monetos averse – iš arimų sukomponuotas Lietuvos kontūras, Vyčio simbolis, viršuje užrašas *Lietuva*, apačioje puslankiu išdėstyta: nominalas 5 €, išleidimo metai 2020 ir UAB Lietuvos monetų kalyklos logotipas. Monetos reverse – gyvybės medžio motyvas, komponuojamas iš DNR grandinės ir javų, užrašas *Žemės ūkio mokslai*.

Akademikai Veronika VASILIAUSKIENĖ,
Albinas KUSTA,
Zenonas DABKEVIČIUS,
ŽŪMMS pirmininkai;
dr. Danutė LUKIANIENĖ,
Reda DAUKŠIENĖ,
ŽŪMMS mokslinės sekretorės